

АРАДУВ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОМУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЪАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шерд денз

ЕРА, 7 АПРЕЛЬ, 1988 ШУ.

№ 42 (7545).

Маш 3 кеп.

М. С. Горбачев Ташкенте кхачар

6 апреле КПСС ЦК Генеральный секретарь М. С. Горбачев Москверд Ташкенте вахал.

Цу диннахь а Афганистана Республика Президентца, ИДПА ЦК Генеральный секретарца Наджибуллаца влашаргкхетара Ташкенте кхачар КПСС ЦК Генеральный секретарь М. С. Горбачев.

Аэродроме цунна накта-бахкабар Узбекистана КП ЦК хьалхарча секретарь Р. Н. Нишанов, Узбекский ССР Министрий Совети председатель Г. Х. Кадыров, Узбекистана КП ЦК бюро

членаш, кхыбола новкьо-стий.

6 апреле КПСС ЦК Генеральный секретарца М. С. Горбачева влашаргкхетара Ташкенте кхачар Афганистана Республика Президент, ИДПА ЦК Генеральный секретарь Наджибуллаца Аэродроме цунна накта-бахкабар Р. Н. Нишанов, Г. Х. Кадыров, кхыбола официалый нах.

Цу ханна Кабул-е Ташкенте кхачар КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашарча гула-кхий министр Э. А. Шеварднадзе. (ТАСС).

СОВГІАТ ДІАДЕЛАР

Вай республике динна до-заш да «Гвардейский» ях-ча откормочный совхоза коллектива толмаш. Наде-речин районе диннагъа бол-ча бахкабар на ба из Мас-ла, совхоза паччахьалкхен-ца дехар 934 тонн дукъа-хул. Совхоза хинна цена пайда цхьа миллиони 605 эзарн сом ба.

Ценхаштта терман тла-ухийт укхаза социальн-культурный гиншол хьал-е а. Иппта, дукъа ха йо-аццаш 24 дезал кердача квартиранка баха хайнар, хьабта 16 дезал тахан-кхо-на яхар санна квартиран-хьаэццаргьоллаш ба.

Уж дерида толмаш тер-кал а деш, 1987 шерд бал-ха итогех Ерригсоюзни со-циалистический хьае кот-ьяннар лаьрлай совхоза коллектив, социальн-эко-номический деглахаара 1987 шерд паччахьалкхен план кхоачаштаргъа КПСС ЦК, СССР Министрий Совети, ВПСР, ВЛКСМ ЦК кара-ра нара тела Ше байра-хьажалый цунна, СССР ВДНХ Ерригсоюзни сип-лен Улга тла а йоккхаш.

Самардиннахьа торжес-твенни хьале из диннахьа совхоза коллективна дегла-лар КПСС обком бюро чле-на, Нохч-ГІалгІай АССР Ла-кхехьарча Совети Президи-ума председател Х. Х. Бокова. Цо боахама кхьа-егамхой дег тлара даьтала

бийцар кхьаегаме докхий толмаш нагарадугьлар. Кхачар программа кхьа-чаьча кхы длахо а дин-га гьалкхаш нагарадугьлар лонш лонча байкхар.

Деза совгІат длаьшар сов-хоза директора А. Г. Зава-ева доккха барнал аьлар партена, правительствана, ш-ой кхьаегаме иштта лан-ха мах барах, дош дегла-хо йодача хана «Гвар-дейский» яхча совхозо дла-нолаь темпаш лох ца йолн-таш кхьаегаме.

Собрание кьамаьлаш дир хьаьхьар кхоабача ферма бригадир М. Киринова, во-кхалгьолча сьотинна Х. Су-ханова, баьадаьш кхе-деца бригадир куталкоша В. Митенев, С. Шабиев, хал-кьа депутатий Гвардейски-юрта Совети председател Х. Мехидова.

ХІХ Ерригсоюзни п-ртийн конференция сийна совхоза коллективна лаьр-лай 1988 шерд планн соци-алистический дехарни ханал хьалха кхоачашле, юрта культура Ца эксплуатате-даьла, 1000 квадратный метр йола нах баха ценош хьал-де.

Совхоза кхьаегамхой йнлача ханал хьалха лоар-хьабь хьалхарча кварта-ла заьаьх, паччахьалкхен-ца кхы тла а 400 центнер дукъа дехал. Хьинаре кхьа-егамш ба баьадаьш кхе-дераш а — цар лаьрлайд бляьстан балхаш 25 апреле иньтадеша.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совети бархІагІа сесси хьаелларах

Кхоана, 1988 шерд 8 апреле, Гуйрийна итт сахьат длаьла КПСС политический просвещене ЦагІа ший болх длаьлабаргъа бархІагІа хьаелла Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совети бархІагІа сессе.

Депутатшта регистрацй ергІа Гуйрийна 8 сахьат длаьла денз КПСС обкома политический просвещене ЦагІа.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совети массазарча комиссешка

Плаово бюджетни про-мисленостан транспорт, буьзамах йолча комиссеи цхьана хиннача заседание хье-жар «Промышленостан эффе-ктивность лакхьар дукъа про-мисленостан объединенш, предприятий, организацион, иштта халкьа боахама кхы-дола доакъош ший, кхы смел-ла балла режимна даьаьх» бола 1987 шерд 24 февреле арабаьна КПСС ЦК, СССР Министрий Совети, ВПСР соцам кхоачашбар кхьае-хьа г. Грознерча советски а боахамий а органаша беча балхах долта деша.

Нохч - ГІалгІай АССР Ла-кхехьарча Совети массазар-ча комиссешка бархІагІа хьа-елла г. Грознерча советски а боахамий а органаша из соцам кхоачашбар тлаьраш-даьх цхьадола де дезараш кхоачаьдеша.

Дуккха сменегІа болх бе-чарна эшаш дола хьалаш хьадар дукъа Гулаьх деча сферан социальн - культу-рин доакъош балла перестрой-ка яра хьаьхьа мероприя-теш чакъоьх. Кхьаегаме коллективий предложениеш тернал а еш Старопромы-ловский района дуккхача предприятишна заказни исто-лаш юьдодоьлаьд, болх беш я ший деурени тика.

Г. Грознерча деча даха йо-ццаша берий 24 уьреьдене кхыра лхь диннахьа болх бу, царех 14 уьреьдене динна-хьа буси бераш леладу груп-лаш я.

«Грознефтеоргсинтез» ях-ча объединение, «Грознеф-то» РЭУ производствени предприятияра бугьдеш 20 сахьат далаьла болх бу. БельгІаьхьа мероприя-теш кхоачашеш 34 процент промышленни предприятия сменни балла режимна яла влштгьаьнаьд, хьабта цо производствэа эффективность лакхьара новьостал ду. Масала 1987 шерд промис-ленни продукция хьаьра боа-рам 3,3 процент деглаьен-наб, кхьаегаме оьсарле 3,9

процент лакхьаьна. Сменно-ста коэффициент лакхІагІа йолан болх бу Грозненски швейни производствени об-единение, «Терек» ПМДО, кондитерски фабрика. Дина-хьен буси болх бу «Грознеф-теоргсинтез» яхча объедине-ние, «Грознефто» РЭУ предприятияша.

Обединенш, предпри-теш сменни балла режимна яхара хьаьхьарча г. Гроз-нерча советски а боахамий а организацион органаша дла-хьа кхоачашбар тлаьраш промышленни предприятияш, гулаьх дара сфера организа-ции кхьаьстата куьлгалхош-пара доаьлар хьаьх.

1987 шерд шолгІагІа, кхоаьлаьга сменегІа кхьае-гача болхІагІа уьдлени доьад 1986 шердла иьндина цхьа процент гІаьхІаьтд, хьабта из еригача промышленно-производствени персонала-да динлача 23 процент хул. Промышленносте фондош-даьа лохуш латт, иштта дола я оборудоване сменно-ста коэффициент, кьаьста ланха оьсарле йолчар.

Кьаьстача предприятиш-на болхІагІа кьенга йоькоьх ю, парна кхьаметел лоьадм боьаьа бытхон хьалаш хьаьдм, биснаа болх бечар хІама даа таро хургІола гула-кхаш влштгьаьхьаьх.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совети массазарча комиссе г. Грознерча халкьа депутатий городской а районни а исполкомашта хьалхаданкхад 1987 шерд 12 февреле арабаьнача пар-тен правительстван соцам тла белгІаьхьаьд длаьхара хьаьжа промышленно-ста объединенш, предпри-теш, кхьаьа боахама кхы-дола доакъош ший, кхьа сменегІа кхьаьегача даьара баьаьаьм лакхІаьла.

БІаьстан балхаш

Екан этта деша хІара диннахьа ха зехьа да йоьеш, чунинна хьаьхьар балхаш деп ба Назрановски рай-онерча «Эксперимент» сов-хоза механизаторш. Ужк деьношка пар кертердарех де-кхар да диннагІаьа агротех-нически ханалка коьртол а кхьаьла куьтураш а дла-йина яхар. Цу гулаьха шоашта тІаьлатта бехтокхам деха кхьаьбу совхоза кхаш деглаьраш.

Совхозе эггара хьалха уьх шерд ший агрегат хьа-ш араькхтарех ва йоккха-оньт йола, дукхьаьа ше-рашца ду боахаме болх беш вола механизаторш Буьрта-нов Маьмаьд - Гирь. ВІаьла а ца соцам болх беш коьрто-лаш длаьош йоьал Маь-маьд-Гирь агрегат. ХІара ге-ктара тІара уьх шерд 125 центнер коьртол, аькха эьаш а совхоза план, кхьаьбаьда, хьалхалыьча механизаторе-ша дош деннад гектара тІа-ра 150 центнерла кьезагІа хьуькьам боакхьаргъаь ш-оаш, аьнна. Механизаторий дош чІоьгІа хургІаьларех теьа доьдоьгІа, хІана аььча таьхьарча пар гулаькхаш да-ла леландаш, шийн хьа мех-дер пар гулаькхаш дог а э-ьаш дендаь.

М.Г. Буьртаьнов санна шойн иьзаь бубенна кхьае-хьаь ба цуь новьостий а.

СУРТАШ ТІА: механизатор Буьртаьнов Маьмаьд-Гирь цуь агрегати.

Р. АУШЕВА сурташ.

ТАХАН А ХЬАЛХА БА УЖ

Л. Ф. Толмачевас куьлгал-деша ХІХ партисезда цІерат-ца колхоза 36 2 шурей-го-варни ферма коллективна хье-жача. Длаьаьча шера хІара 100 йатта тІехьа 98 йасІаь хьал-кхадеш. ТехникочаьгІаьа йаьдлаьла шура йоьхара план а Совхоза хьалхарча соргах 89,7 процент шура еьхай. Цхьа центнер шура йоак-кхаш длаьаьча аьхьа 25 сом 95 центнер ба.

Ферме кхом бо йолаш йо-чла аььла, концентраташта. Диннахьа тІаьхьаьа доьад 561 грамм хІлар, план 450 грамм йолча. Іай хІара бет-аьча йаттагІаьа 9 — 10 кило-грамм шура йоакхьар, аьхьий 11 — 12 йогІаьрам.

Динна длаьлаьдаьд ферма коллективно ер шу а. Март бутт юькьеьолаш 410 тонн шура еьхай цо паччахьал-кхенга. Из шера хІла эьаьох 24,9 центнер я. ХІара кхоа-бача йаттагІаьа диннахьа йоакхьа шура 11,4 кило-грамм я. Район кхы хьаь-хьаь боахам бац шу тайпара хьаьхьаьм долаш.

Район ляржача соци-алистический хьаь хьалха я колхозера ялх доьарка.

Н. ВОЛГІН.

Доакъар кийчдара—терко НИЙСА НИКЪ КОРАБАЬБ

Соакха 110 гектара тІа доакъара свеклаш дІаьйіаьра Надтеречин района «Ново-горский» совхозе. ХІаььа план 3 эьар тонн йолаш чу-кхьар 11820 тонн. Цу гула-ько боахаме 168 эьар сом цІена пайда бр.

Из толам банкха, влшт-гІехьаьлгыьаьа тароьх дугь-лаш, совхоза кертерча эько-номиста Алхазуров Аьубана-ра аьлар.

— Гулаьх мишад аььча, дІаьоьхшеша а — доакъара свеклаш поьраьдаьга лелаш Хасуев Іаье, Хасуев Хьусена, Выхова Ризвана куьлгалде-ца кхьаь эьенос дІаьйіаьр: хьалхаро — 60, шолгІаьчо — 35, кхоаьгІаьчо — 15

гектар. Совхоза администра-ция оттаьаьча договороча хьеьжа, из куьлтура кьеьра жел эьар дегар наьа. ХІаььа шойн хьаьдеш яра шоашта кхоачаргьаьлаьа хьовш, иьз дІаькоьаьар деш кхьаьхьаьтар дІаьзача шера. Цу гулаько длаьйіаьд из берат.

Эггара дукъагІа хьуькьам Хасуевас чуньйар, хІаььа Выхова Ризвана — 96 тонн. КарагІаььаьаьаьа хьеьжа хьалар тІехьара йиьа аььча а. Масала, доакъара свеклаш кхьеш а чуьлаш а болх ба-ьча воркІ бетта аьансах ден-ва 880 сом доьаьш, Хьусе-тал дс.

Шоай хьаьбий хьанташ кхоачашдара 1500 тонн ма-ра доакъара свеклаш эьаьц. Цудухьа, уьх шерд 50 ге-ктара тІа мара дІаькьаьрІолаш яьц из куьлтура. Моьа доакъ-ар, йол дукъагІа кийчех йиш хургІолаш воьх ласт-тан тІа кенача цхьана горох дІаькьаьрІолаш яь.

Шера боьраьаьб хІанз уьх куьлтураш дІаьра болх. Кьаььста динна кхьаьхьар поьраьдаьла доакъара куьлтураш кьеьча ГІаььзоьх ХІарона куьлгалдеш аьвенара Башта-ров Тьурей Ваькаев Моь-лен, Балха ший норма ца еш дІаьаьхьаьтц пар. Хьадер ма хуьла диннагІа де а ГІерт. Лакше диннаьча тайпара, поьраьдаьга болх беш дола-ьд, таьаьш а эьаш хІаьма а даьц иь.

ХІанзле 60 гектара тІа дІаьйіаьни цу эьенос кенана горох. Вешта из сьрІаьа — 120 гектара тІа хурьа, Цул

тІехьагІа моьднера, тІанкха силоса хьаькІаьш дІаь йола-ьрІаь. Хьалхарча куьлтура 250 гектар ластта дІаько-аьрдаь, шолгІаьчо — 300 гектар.

Царел совгІаь доакъара лаьрхІаь соакха 160 гектара тІа дІаьйіаьна йа, 60 гектар муьх, 30 гектар роьк кхьеш я боахаме.

Уж еригача куьлтураш ди-на хьуькьаьрхІаьлареш теш совхоза куьлгалхой. ХІана аььча, агротехникой дла ма дехьа ший ханнахьа аььа, уьдобоьреша хьаььаьд динна кийчдаьд доакъара куьлту-раш дІаьйіаьна а дІаькьаьрІо-ла а ластта.

Уьх шерд, концентровани-ни дер доьаьш, хІара хьаь-баьна лаьрхІаь 25 центнер доакъар йаьаьше даьа ба цу боахаме. Даьаьлаьд чакъ-доакхьаьрхІаьларех тІаьна а ба.

М. ХАМАТХАЬНОВ.

Яхьа дневник

ЛаьрхІар кхоачашду

Шоай таронашкен кхоаьамашкен хьеьжа докхий социалистиче-ский дехкараш тІаьй-дар Грозненски экспе-риментально - механи-чески заьаьа болхІоша шийталаьга пІаьтлет-ла, кхоаьлаьга шера план ханал хьалха кхо-ачашгІаьра. Уж тол-ме кхоачаш а деш, ХІХ Ерригсоюзни пар-тийни конференция хьа-еллаьча денна динна кхьа-хьаьгама совгІат кийч-дара шера социалистиче-ский яьхьа йоьраьаьча цар дериьаьча технико-экономический хьаьх-амий кхьаь бетта планн тІаьйаьча докхий соци-алистический дехкара-ш — техникочаьдлаьд. Продукци маьхьаьгІаькхара хьалхарча квар-тала план, шойн по-требителашта продук-ци логатгІаьра договор-ни дехкараш а тІехьа дІаьлаьрхІаьча, толме кхоачашгІаьь заьаьа коллективо. Товарни продукци араьхьаьра кхьаь бетта план 104,6 процент кхоачаш а яь, заьаьенел совгІаь 41 эьар сом — маьха продукция араьхьаьц цо. Соакха хьалхарча квар-тале араьхьаьчуьл 6,3 процент дукъагІаь а уьх шерд цу юькьаь ара-ьца товарни продукци.

Деша дай бац

Шийталаьга пІаьтлет-ла кхоаьлаьга шера план ханал хьалха кхоачашгІаьра. ХІХ Ерригсоюзни пар-тийни конференция сий-ленца наькьаьбачара докхий дехкараш тІа-ьйаьд. «Чеченингуш» промстройматери а лъ-ьаьча производствени объединенена чуйоьгІаь-ча Грозненски шол-лаьгІаь гІаьшлон мате-риалий комбината болхІоша, инженерно-технически болхІоша, гулаькхьарча тІаь. Длаьаьча шерашка тал-данаь тІехьаьсаш хьа-ьнача комбината болх тоалургІаь аьнна хеташ дар уьх шерд самофи-нансироване йиьзача хозрасчетен кердаьча система а яьнна, из болх ба йоьлаьраьда. ЦхьаьбаькІаь хІанзаша хьа хуьпаьденна хІаьма-лаш. ДІаьаьча кхьаь бетта баьча балха иго-гаша хьаьхьаькхачох ком-бината болхІаь шойн деша дай хьинаьбаьт. ТІаьйаьча дехкараш мет-тел, паччахьалкхен планаш а лоьраьлаьб уьх. Хьаьхьарча квар-тале ара ца хеташ йиьай 900 эьар эьтта кирпичи. Шойн потре-бителашта продукци логатгІаьра дола дого-ворни дехкараш а 96,5 процент йиьай. Шойн смеьнаьнашца цар дІа ца кхоачашгІаь йиьай 630 эьар кир-пичи.

Иштта лоьрхІаьц комбината коллектив кхьаьегаме оьсарле ланхьаьра, паччахьал-кхенна пайда бара, араьаьча продукциьа дІаьбаьда маьхьаь лоьбара паччахьалкхен планаш. Иштта кхоачашгІаьь цо товарни продукци хьаьра кхьаь бетта план.

Предприятияра кхе-деш цаь мара яь пач-чахьалкхен планаш ло-архІаьш. Уьх шерд кхьаььста во болх а беш, тІаьйаьча дехка-раш кхоачаш ца дараь совгІаь, оттаь план кхоачашгІаьра даьье дукъа паччахьалкхен дехкараш тІаьдусаш я Муьгушев Аььмаьд-Хан, Тамухадиев Дина-маьл, Уьлхаев Маьрбег, Маьшешено Сергей керте латгІаьча цехий коллективаш.

Х А Н О Д І А Д Е Х А Р

Беррига советски нах санна, ч'юаг'а дегаш г'юздав'ица нах'абох нах'сархой Ерриг'союзнн партийнн конференция

ЦУ ХАТТАРАШТА ЖОП ЛУ:

Оагйүв кыйчыяраш:
М. МУТАЛИЕВ,
Б. КОСТОВ.
Р. АУШЕВА сурташ.

ОагIуv кийчъяраш:
М. МУТАЛИЕВ,
Б. КОСТОВ.
Р. АУШЕВА сурташ.

КЕРДА СБОРНИК

